

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: oponentský posudek

Autor práce: Martina Štýbrová

Název práce: Terapie pro pachatele jako způsob zvýšení efektivity prevence domácího násilí na ženách v České republice

Autor posudku: PhDr. Martin Cejp, CSc.

Pokud jsem to dobře pochopil, tak se Martina Štýbrová ve své diplomové práci zaměřila zejména na analýzu nákladů a přínosů spojených s opatřeními proti domácímu násilí. Dospěla k tomu, že optimální řešení je terapie zaměřená na pachatele. Nebo spíše, že tato terapie může být vzhledem k nákladům účinným způsobem řešení. Jde jednoznačně o problém veřejné politiky a porovnání analýzy nákladů na soudní řešení a terapii s přínosy přináší jednoznačně přidanou hodnotu k řešení problému. Za přínos považuji i to, že autorka přidala k metodice, která platí pro zdravotnictví, i porovnání nákladů na emocionální újmu. Nejsem si však jist, zda se tak trochu neporovnávají, co do četnosti, různě velké soubory. Touto problematikou se přímo nezabývám, ale podle zkušeností s aplikací trestu v jiných oblastech si představuji, že z množiny všech případů domácího násilí na ženách se určitá suma případů odloží a jen část se soudně projednává. Navíc pouze nepatrné části se týká terapie zaměřená na pachatele.

Předmět diplomové práce je přesně vymezen. Autorčiným cílem bylo prozkoumat, s jakou efektivitou je domácí násilí ze strany státu řešeno, charakterizovat tato řešení a porovnat je s řešením v zahraničí. K tomu zaměřila i podrobnější výzkumné otázky. Takto široce byla pojata i anotace. Anotace by však měla být výstižná a měly by v ní být pouze podstatné informace. Zde se přeskakuje mezi různými úrovněmi obecnosti a v různých logických rovinách. V anotaci by měl být sdělen hlavní výsledek, místo toho se v ní píše opět ze široka o pojetí. Poněkud matoucí je i název práce. Z názvu práce správně vyplývá, že hlavním poznatkem je, že k efektivitě prevence domácího násilí na ženách významně přispívá terapie pro pachatele. K tomuto postulátu dospěla autorka až na konci bádání, jehož cíle si vytýčila poněkud širěji. Čtenář, který čte práci od začátku, neví, proč je v názvu hlavní terapie, když se o ní se ani v cílech, ani v anotaci nehovoří. Chápu, že výsledkem bádání je, že terapie je dosti efektivní řešení, ale proč zůstává tato problematika až téměř do konce utajena? Kromě toho bych chtěl znovu připomenout, že terapie se může týkat pouze určité části pachatelů. Podstatné je i to, že terapie může působit pouze na úrovni terciární prevence. Potenciální pachatele nebo dokonce veškerou mužskou populaci můžeme těžko oslovovat.

Teoretický model vychází z oblasti veřejné politiky. Tím je dán dobrý základ k řešení efektivnosti. Teoretická východiska jsou správně zaměřena na příčiny. Vhodná je i zmínka o teorii sociálních skupin. Naopak pojednání o jednofaktorových a vícefaktorových teoriích (str. 29) mi připadá nadbytečné. V teorii je možné brát v úvahu i širší pojetí. Autorka správně definovala násilí v rodině. (str. 15) Pokud přejímá některá širší východiska, měla by na to

čtenáře upozornit. Například Koukolík hovoří o násilí obecně, Bednářová o násilí mezi partnery (které se nemusí odehrávat v rodině) (str. 27). I autorka se občas zmíní o prevenci násilných vztahů ve společenství (str. 56) nebo cituje zprávu WHO z roku 2010, ve které jsou zmíněny partnerský vztah i širší společenské vztahy.

Metodologie správně vychází z analýzy nákladů a výnosů. Oceňuji, že autorka funkčně aplikovala konkrétně zaměřené rozhovory. Upozorňuji však na problematické využití existujících výzkumných šetření. S výsledky by se mělo zacházet opatrně. Jediné reprezentativní šetření je výzkum Simony Pikáلكové (a z toho se dost často používá údaj o celoživotní zkušenosti s domácím násilím). Rovněž mezinárodní data nejsou příliš spolehlivá. Jestliže citovaná zpráva Světové zdravotnické organizace z roku 2010 uvádí 15-71% fyzického nebo sexuálního násilí během života, jde o věru značný rozptyl. A to v ní není uveden násilí psychické. V dostupných pramenech není většinou uvedeno, co se do domácího násilí zahrnuje a jaké období se počítá. (Důkladný výzkum EUROSTATU byl v roce 2013 z finančních důvodů zastaven.)

Pokud se týká struktury práce nemám závažnější připomínky. Pouze v již zmiňované anotaci je dosti nepochopitelný skok od cílů k obecnému popisu situace ve světě, u nás a pak se bez varování přejde k prevenci. Občas se dosti náhle přejde od výzkumů k statistickým přehledům a výkazům. (Např. str. 59)

Z hlediska věcné správnosti oceňuji dobře napsaný úvod. Argumentačně přesvědčivý je i úvodní odstavec k vymezení předmětu (str. 15). Pozitivně hodnotím i vymezení jednotlivých typů násilí (str. 16), důkladné zpracování legislativního a institucionálního konceptu, časové osy ve schématech 1 a 2, srovnání aktérů jednotlivých ministerstev v tabulce 4 (str. 48). V závěrech pak Martina Štýbrová přesně odpovídá na výzkumné otázky. Polemické může být dvojí vymezení primární, sekundární a terciární prevence (str. 52) To zdravotnické je asi chápáno jako: před nemocí, po nemoci a dlouhodobé. V kriminologii je obvyklé to, které se rozlišuje podle okruhů osob: všechny, potenciální, skutečné. Připomínám, že prevence se netýká pouze pachatelů, ale i obětí. Autorka se zaměřuje na terapii pro pachatele, zabývá se tedy správně pachatelem. Terapie, zaměřená na oběti, by byla někdy také užitečná. Při posuzování metodologie jsem se zmínil o omezené vypovídací schopnosti různých dílčích statistik. Například rizikové faktory podle ROSY (str. 54) jsou v rozporu s všeobecně přijatým (ne úplně doloženým) tvrzením, že domácí násilí prochází rovnoměrně všemi vrstvami společnosti. Připadá mi, že Martina Štýbrová do nákladů na domácí násilí započítává vše: například náklady na vězení nebo rozvody (str. 88). Ani jedno, ani druhé však nemusí ve všech případech nastat. Také by bylo dobré vzít v úvahu vývoj inflace.

Pokud se týká jazykové stránky musím se přiznat, že mě irituje nadužívání spojení „*skrze něco*“. Nemohu to autorce vytknout, protože jsem si ověřil, že to není špatně, ale v odborném textu mi to vadí. Na str. 29 je dvakrát místo ypsilon měkké *i*. I když možná, že nejsou myšleny ty teorie, ale ti teoretici, kteří ty teorie vytvořili. V tom se možná už jazykový úzus také změnil. Aktivita vycházející *s hora* (str. 30) bych napsal dohromady. *Institut kriminologie* (str. 22) se správně jmenuje Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Závěrem bych chtěl zdůraznit, že k silným stránkám diplomové práce Martiny Škarýdové patří přesné vymezení předmětu, správně zvolená a aplikovaná teoretická východiska,

formulace závěrů podle výzkumných otázek. Poněkud mate skutečnost, že stanovené cíle příliš nekorespondují se zaměřením na analýzu výnosů a nákladů a v podstatě ani s názvem. Autorka však správně dospěla k tomu, že významným opatřením by měla být terapie zaměřená na pachatele. Některé drobnější připomínky uvádím v textu.

Doporučuji přijmout práci k obhajobě.

Navrhované hodnocení: velmi dobře

V Praze 4.6.2014

Martin Cejp